

თეატრი

თეატრი
საქართველოში

№ 37

საქართველო-კვირბო სალიტერატურო და სამხატვრო გაზეთი.

№ 37

14 სექტემბერი

ბათუმისა და ყოველ კვირბოთ

1886 წელსა.

ფასი გაზეთი „თეატრი“-სა ერთის წლით..... 5 მან. X სსსკვარ წლით... 3 მან. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რუდაქც. კონტორაში არწრუნისეულ ქარვას. ფოთში ბ-ნი ბესარიონ კალანდაძესთან.

ცალკე ნუმერი გაზ. „თეატრი“-სა ღირს 15 კაპ.

ისყიდება: თბილისში: ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში, შავერლოვის სააგენტო კონტორაში, ალიხანოვის პაპიროზის მაღაზიაში, ხიდის ყურთან. ქუთაისში კილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმახერ არსენასთან.

გამოგზავნილი სტატიები, კორექტივები, ლექსები და სხვა წერილი წერილები, თუ რუდაქცია საჭიროდ დაინახა შესწორდებიან.

გამოგზავნილი ხელთ-ნაწერები რუდაქციაში ინახება მხოლოდ ერთს თვეს. სტატიების უკან გაგზავნას რუდაქცია არ კისრულობს.

რუდაქცია უმორჩილესად სთხოვს ბ-ნთ წერილების ავტორთ სტატიები გარჩევით იყვნენ დაწერილინი.

ყოველ წერილში აუცილებლად მოხსენებული უნდა იყოს ავტორის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი.

გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію газ. „ТЕАТРЪ“ Галерея бив. Арцруни № 110.

კვირბს 14 ენკენასთუქს

ქართული დრამ. დასისაგან წარმოდგენილი იქნება: I ებლანდელი სიყვარული კომედაა 4 მოქმად. ვადამ. ვახაშისაგან და II სცენები მომრიგებელ სასამართლოში ერთ მოქმედებათ დაკ. სოსლანისა. დასაწყისი 8 საათზედ. ადგილების ფასი ჩუქულებრივია.

თეატრის კვირა

(გუძღვნი დ. სოსლანს)

განაღა სთქვას ერთი ორი უმზგავსო და შორი-შორი; მაგრა იტყვის, ჩემი სჯობსო, უცილობლობს ვითაჯლორი. რუსთველი

როდესაც ბოდვას შეჩვეული ვაქი ბოდვას მოჰყვება ხოლმე—იტყვიან მთვარის შემლა არი-სო. ბ. დავით სოსლანის ლიტერატურულ

ბოდვასაც ალბად მთვარის შემლავე აქვს მიზეზად. დადგა შემოდგომა და ამ „ლიტერატორ-მაჯ“ (დმერთო შეგკოდე) მორთო თავისი ქს-მანჩა-სტვირი

„სალადობოდ, საგინებლად, ამხანაგთა სათრეველად“

და პირველი ისარი ჩემსკენ გამოისროლა.

არ ვიცი ეს პირველი ისარი და ეს ყურად-დება ჩემდამი რას უნდა დავაბრალო? ქებად, მივილო თუ ძაგებად,—მე ეს არ ვიცი, მაგრამ უფრო ჭკუაზე ახლოა, რომ ეს ისარი იმ ცირკუ-ლიარის მაგიერია, რომეფსაც ბ. დ. სოსლანი გამოსკემს ხოლმე, როდესაც კი რომეფსამე გაზეთში მონაწილეობას ვეფარ მიიღებს და ამ „ფრიად საყურადდებო“ გარემოებას უვეფასს ატყობინებს. ბ. დ. სოსლანი ჩვენს გაზეთში ვეფარ მუშაობს. რა მიზეზით,—ეს თვით ბ. სოს-ლანმა კარგად იცის და რომ ეს მიზეზი ჩვენში და-

რჩეს, მისთვის, ვგონებთ, უკეთესი იქნება; მაგრამ რა ექნა ამ „ვაკებატონს, როგორ შეეცუობინებინა „თეატრის“ მკითხველებისათვის, რომელთაც ფუტკარსავით იყარეს იმის თავის-დანებების შემდეგ, რომ მე ამ გაზეთში აღარა ვმუშაობო. იფიქრა, იფიქრა და აი მოიფიქრა ის წერილი, რომელიც „ნოვოე ობოზრენიის“ სექტივების 4-ის ნომერში არის დაბეჭდილი.

რაზედ არის ეს წერილი?

კიდევ და კიდევ რუსთველის „ხელობაზედ“ საბრალო რუსთველიო, ბძანებს ბ. დ. სოსლანი და ჩვენც გულ-წრფელად თანავუგრძნობთ ამ სიბრაღულში. მართლა რომ საბრალოა რუსთველი, რაკი ბ. დავით სოსლანის ხელი-ხელ სატარებელი გახდა. არა იმ დავით სოსლანისა, რომელიც მას თავის ლექსებში ჰყავს აწერილი, არამედ ნასემინარიელის და ამ ქამად ნოვოე ობოზრენიის თანამშრომელის დავით სოსლანისა...

ეს დავით სოსლანი № II ბძანებს, რომ არავის რა გეუბრებათ „ვეფხისტყაოსნისა“ და თუ ეუბრება ვისმე ქართველებში—ეს ბიჭი მე განლაგართო. ანტონ ფურცელაძე რომ ბძანებს რუსთველობა ხელობაა, ეს სისუღელეაო, მაგრამ ნაკლები სისუღელე არც ერთის ქართულის გაზეთის რედაქციას მოხდის, როდესაც იგი ამბობს რომ რუსთველს შეეძინდა თამარისა, რაკი თავის პოემის საგნად გაჰხადა და თავის დანაშაულის დასაფარავად ამბობს რომ მე ხელობით რუსთველი ვარო, რაც (რუსთველი) ამ შემთხვევაში მოღვესესა ნიშნავსო. ბოდიშს ვინდი მკითხველთან, რომ ამ საგანზედ კიდევ სიტყვის ჩამოგდება მომიხდა, მაგრამ სიტყვას ვაძლევ ეს წერილი უკანასკნელი იყო ჩემგან რუსთველის ხელობაზედაც და დ. სოსლანზედაც. ამ უკანასკნელზედ სიტყვა მხოლოდ იმიტომ ჩამოვაგდეო, რომ მისი ლიტერატურული კეთილ-სინიდიანობა(?) დამემტკიცებინა. საქმე აი რა განლაგთ: მე სრულიად ის არ მითქვამს, როგორც ბ. დ. სოსლანი ბძანებს, ვითომ რუსთველი ამბობდეს მე ხელობით რუსთველი ვარო. რაცა ვსთქვი ის თეატრის 34 №-ში სწერია და მკითხველს შეუძლიან ის აზრი გამოიტანოს, რაც იქ არის. ბ. სოსლანისათვის კი ჩემის აზრის გამეორება, ვგონებთ საჭირო არ იყო, რადგან ვინც ერთხელ სხვის აზრს გადასწავაფერებს თავის საკუთარის სარგებლობისა თუ სურვილისათვის, ის მეორედ უფრო ადვილად მოახერხებს ამისთანა თავისუფალ ნავარდს.

რაც შეეხება ბ. დ. სოსლანის თანამშრომელს პარაკს,—„ხელობა“ რუსთველის სხენებულ ლექსში ჭკუიდამ შემლას ნიშნავსო და ამ უბრალო აზრს ჩემს გარდა ვერავინ მიხვდითო,—ამაზედ აი რა უნდა მოვანსენოთ ისტორიულ დავით სოსლანის ფეხს: თუ ხელობა პირველ სტრიქონში ჭკუიდამ შემლას ნიშნავს, როგორ მოხდა, რომ სწორედ მეორე სტრიქონში ამავე სიტყვას ხმარობს რუსთველი და სწორედ „ჭკუიდამ შემლას“ მნიშვნელობით. ჩვეულებრივ, როცა რუსთველს რომელიმე ერთგვარი მაგრამ სხვა-დასხვა მნიშვნელობიანი სიტყვა რამდენჯერმე აქვს ნახმარები ერთსა და იმავე ტაეჰში, უეჭველია ამ სიტყვას სხვა-დასხვა მნიშვნელობა ექნება. რაკი მეორე სტრიქონში „მისთვის ვხელობ მისთვის მკვდარი“ სიტყვა „ხელობა“ ნიშნავს ჭკუიდამ გადარევას სიყვარულისაგან, პირველში სიტყვა „ხელობით“ უნდა ნიშნავდეს ხელობით მოშაირობას, მოღვესეობას, პოეტის ხელოვნებას, როგორც ამბობს თვით რუსთველი მეექვსე ტაეჰში, რომ ლექსემის სათქმელად „ხელოვნება“ მინდაო.

ბოლოს ერთს რასმე ვურჩევთ ბ. დ. სოსლანს: შეადგინოს ლიტერატურული კატეგორიზაცია რამდენიმე კითხვისაგან. ვასუნი რომელსამე გამოცდილ ლიტერატორს დააწერინოს და უოველდე დილით უზმოზედ იხეპიროს აი ეს კითხვები:

- 1) რას ჰქვია ლიტერატურული კეთილ-სინიდიანობა?
  - 2) როდესაც მთვარე შეიშლება და ავადმყოფს ბოდვის სიყვარული მოხდის, უნდა ილიტერატუროს, თუ საშინაო ხალათი ჩაიცვას და თავზედ ცივი წყალი ისხას?
  - 3) როცა კაცმა ნამდვილად არ იცის რომელიმე საგანი, უნდა მორიდებით წარმოსთქვას თავის აზრი მასზედ და ეჭვიც არ დამალოს, თუ თამამად წამოიძახოს, ჩემი აზრი ესა და ეს არის და ყველანი დამეთანხმეთო; ერთის სიტყვიო, შესაფერის სიფთხილით უნდა ილაპარაკოს, თუ ადამიანის სახე ედოს და ვითა ჯორი უცილობდეს კი?
- როცა ბ. დ. სოსლანი ამ კითხვებზედ რიგაან ვასუხს მომცემს, მაშინ იქნება კიდევ როდისმე ჩამოვაგდო იმაზედ ლაპარაკი, მანამდის, უკაცრავად ნუ ვიქნებით, მე განვებ თუ ძალად შემლიღების წერილების კითხვით თავს ვერ შევიწუხებ.

ხელოვნური პოეზია

გაზაფხულის პირს.

ასტირდა თოვლა, ბუნებას
დაედო ღვთისა წყალობა,
შოშიაც უკვე მოფრინდა
სამართო მართო გალობა.

საცაა ყვავილთ კრებანი
ნახათა გადიშლებანი,
და ღელეებიც მთისანი
საკურდებ ამწვანდებანი.

სამთრით შესუთულ ხელდგომუნნი
ხელ ასლად გაღვიძლებანი
და ძარღვნი სისხლით აღვსილნი
მძლავრად აჭყუთებდებიანი.

წყალი აქამდის ყინვისგან
ყინულ ქვეშ დადუმებული,
ხმა გაკეხილი ხუმ ჩქვითი
სიცოცხლე მოძულებული,
ასლად მოღვლავს ამყად,
სვირთს სვირთხედ მოამჩქევარებს
და რაც დრო გადის იმდენად
ხმოანობს და მღვლავარებს.

მთას თოვლი მზისა სხაუბით
ათას ნაირად ელვარებს
და წვეთ წვეთად უგზავნის
წყაროს ფერდობთა მწვერვალებს.

ნამთაც უხარით, სასხურლად
ელტვიან ყვავილთ კრებასა,
ნეტა მას სულდგომულსა ვინც მსურდეს
სიტკბოთ ამ ნეტარებასა.

ზაყული.

აკროსტიხი ესე მიერთმევის მათს ბრწყინვალეობას
დიდ-პატივ საცემელის თავადს ჩამუკას ჭომიჩის ძეს
ორბელიანს 1880 წ. ნოემბრის 18.

თქვენდა დიანს-მყავით აწმესხმის მოსხენებად;
ადონაჲ ღმერთი იყო მცველ-მოფარველად.
ვითარცა დიანს სარნ ქებად შემოხადის;
აქ ვეტყობუნს მობძანებით გავსარედ ჩვენცა;
დიდ-დიდებულ გვარ-ტომობით სახელოვანს;
თქვანო ტკბილად მტყუველ რიტორიკანს.
რიტხვი არ მსჭვს თქვენდამო ვატივის-ყოფად

ბრძანებ დიდ-ქვევის შესაბამ თქვენისა,
ესრედ სავარულო ჩვენის მამულისად,
ლიტონო გულთა სიბრძნე-სიძლიანთა,
იერიას ვატივ-ცემულო და აქაც,
ადსრულო მდალს კათედრს სარისსობის,
ნუ გვჭყოფ უწყებად არცა დავიწყებდის,
საბრალოს სვიმონსს გვარითა ტახტიქს.
(ეს ლექსი მივიღეთ პატივცემული კნ. ნინო ორბელიანისაგან)

სამი მოგზაური.

(თარგმნილი)

შორის ქვეყნიდგან სამშობლოში დაბრუნებულნი,
მოხუცს დედა-კაცს კაცს მიადგენ მგზავნი, ცნობილნი.

„მიგვალე მგზავრი. მოგვეც ბინა—ღამა ბნელი...
„სად გვავს ასული მშენიერი და სასურველი?“

— მშებო! მიღებდა, სამსახინძლოდ მზით არის გული...
გარდაიცვალა მშენიერი ჩემი ასული!—

ბნელსა სენაკში, ჯვარცმის წინა ღვივის ღამეზარი:
იქვე სდგას გუბო—სწევს გველური ასული მკვდარი.

ერთი მათგანი მის გუბოს ჭნდის წყნარად საფარსა
და ნაღვლიანად ზედ დასცქერის ასულსა მკვდარსა.

„ოხ, მშენიერიო! ნეტავ იყო ესლად სულდგომული—
შენ იქმნებოდი, ვფიცავ, ჩემგან შეუარებული!“

მეორემ ისევ გარდაჭვინს მცხედარს საფარი,
თავი დახარა და დაიწყო გოდება მწარი.

„ოხ, სულთ ტკბილო, სავარულო! ნუ თუ განჭარდი?
განსოვს, სატროლო, რა ნაირად მე შენ მიყვარდი?“

მხოლოდ მესამე გუბოსა ჭნდის ისევ საფარსა
და უამბობებს ლურჯ ბაკეთა, დასტირს მცხედარსა,

„გულით მიყვარდი... ცხსოვბდი... მე მანსოვრები!
გფიცავ, უფსო!—იმ სოფელშიც ვი შეუარები...“

გ. თირული.

ქართული თეატრი ორი წლის განმავლობაში.

ყოველს საქმეს საზოგადოთ და განსაკუთრებით
საზოგადოებრივს საქმეს, როგორც ყოველს სხეულს
ბუნებაში, უძველათ აქვს თავისი დასაწყისი—ამ

დასაწყისის მიმდინარეობა, ესე იგი, თავისი ისტორია. ქართულ თეატრსაც აქვს თავისი ისტორია (თუმცა მოკლე), რომელიც, ჩვენდა სამწუხაროდ, ჯერ ჯერობით არ არის გამოკვლეული, მეტადრე ის პერიოდი საიღამაც იწყება ჩვენის თეატრის მკტიცე ნიადაგზედ დაფუძნება, ისე იგი 1877 წლიდან მოყოლებული დღევანდლამდე. ვიმეორებთ არ არის გამოკვლეული, თუმცა გამოკვლეული უნდა ყოფილიყო. მიზეზი:—ჩვეულებრივი ჩვენი დაუდევრობაა, რომელიც იმის მაგიერ რომ განქარწყლებული ყოფილიყო, დღე დღეზედ უფრო ძვალ რბილში უჯდება ყოველს ჩვენთავანს და საზოგადოთ მთელს ჩვენს საზოგადოებას.

რაც გინდ მცირე საზოგადო საქმე იყვეს, თუ მის დღევრძელობას, თუ მის ავ-კარგობას და მის ისტორიას ცოტათ მაინც არ ენება თანამედროვე ლიტერატურა, იგი ყუჩდება თითქოს კვდებაო. ასეთი ლიტერატურის თვალ-ყურის დევნა და მუდამ დარაჯობა მით უფრო საჭიროა იმისთანა საქმისათვის, რომელიც შეადგენს საზოგადოების საკუთრებას,—მის შვილს, რომლის სეე-ბედში ყოველი ფხიზელი საზოგადოების წევრი თავისი ძალღონისამებრ მონაწილეობას ღებულობს. სწორედ ასეთია ჩვენი თეატრიც. იმისთვის რომ საზოგადოებამ თვალყური ადევნოს თეატრს: ან იხაროს ან იგლოვოს მისი აწმყოზედ თუ მომავალზედ, საზოგადოებამ უთუოთ უნდა იცოდეს თეატრის მოქმედების ჯამი, მის წარმოების დაწვრილებითი ანგარიში ან როგორც იტყვიან „ოტჩოტი“. აქამდე საზოგადოება მოკლებული იყო ასეთი ანგარიშებს და მხოლოდ ამიტომ ვიკისრედ ჩვენ ამ წვრილის დაბედვა, რომ თუ ბევრად არა, ოდნათ მაინც გავაცნოთ მკითხველებს ჩვენი ქართული თეატრის მიმდინარეობის ანგარიში ამ ორის უკანასკნელის წლის განმავლობაში. ჩვენ ვგონებთ, რომ ეგ ანგარიში მით უფრო დროზედ მოსწრებელი იქნება, რომ ეხლახან ახალი დრამატიული კომიტეტი ახლის მმართველობით შესდგა, რომელზედაც დამოკიდებელი არის ყველა ჩვენი იმედი, ჩვენი თეატრის იღბალი.

ქართული თეატრი დაჰბადა გ. ერისთავმა, რომლის მარჯვენა ხელს ზ. ანტონოვი შეადგენდა. ამათ დროს ქართული თეატრის საქმე სასიქადულოთ მიდიოდა, მაგრამ შეუწყნარებელმა დრომ ჩამოაცალა თუ არა ისინი ჩვენს წუთის-სოფელს, ჩვენი ნორჩი, ძუძუ მწოვარა თეატრი ჩაეარდა ძიძების ხელში, რომელნიც უფრო თავიანთ საქმეს ზრდიდენ, ვიდრე ეროვნულს თეატრს. ამ რიგათ ჩვენი სცენა დროე-

ბით კუტი შეიქმნა, მართალია დრო გამოუვლილად ქოს ნუგეშს აძლევდენ, ბედს უქადდენ, მას, მაგრამ მართა ნუგეშით ვინ გამრთებულა... ასე, ამ საცოდო ბით ქართულმა თეატრმა მოაღწია ჩვენი დრომდე, ესე იგი 1873 წლამდე;—აქედან კინელ-ნელა იწყება თეატრის გაფრთოვანება, მისი ძარღვის ცემა, მისი მოძრაობა და მამასადამე ცხოველი ზედ-მოქმედობაც.—

1879 წელს დაარსდა სამუდამო დასი და 1880 წელს 22 იენის დიდი მთავარი მიხაილისაგან ნება რთვა მოვიდა დრამატიულის კომიტეტის დაარსებაზედ, —ეგ შესაძინევი გარემოება იყო, მაგრამ დღემდე ვერ გვისარგებლნია ამ გარემოებით.—

თითქოს განგება ხელს უწყობდა ჩვენს თეატრს, როდესაც მას ერთბაშად გამოუჩნდენ ოთხი ფრად ნიჭიერი და ერთობ სასარგებლო არტისტები—ესენი იყვნენ და არიან კიდევ: ჩვენი დასის პატრიარქი კონსტანტინე დმიტრისძე ყიფიანი, ნატალია მერაბის ასული გაბუნია-ცაგარლისა, მარია მიხეილის ასული საფაროვი—აბაშიძისა და ვასილი ალაქისის-ძე აბაშიძე. როგორც ყოველს მაგარს შენობას უეჭველად ეჭირება ხოლომე ოთხი დედა-ბოძი, ოთხი კვდელი, ისე ჩვენს თეატრსაც ერთბაშად გამოუჩნდენ მართლა და ოთხი დედა—ბოძები, ოთხი საიმედო საძირკვლები. საქმეს უკვე სული ჩაედგა, ქართულს თეატრს კვდლები უკვე აემართნენ და მხოლოდ დახურვა და მორთვა და უნდოდა. და აი, აქაც ჩვენებს ბედმა არ უმტყუნა და ზედი-ზედ გამოჩნდენ: კენინა ბარბარე ანდრიას ასული ავალოვისა (ხერხეულიძის ქალი), კონსტანტინე სიმონისძე მესხი, ვლადიმირ სარდიონის-ძე ალექსიევი-მესხიევი, მარია მაქსიმესასული მძინაროვი, ბარბარე კორინთელი. ყიფიძისა, ქეთევან ანდრონიკოვისა, ნიკოლოზ მაკარისძე თომაშვილი (შიშნიევი) ალექსანდრე მიხეილის-ძე მოხევე (ყაზიბეგი) კონსტანტინე მაქსიმისძე (მძინაროვი) და სხვანი. ეხლა თეატრის ბედს ვერავინ უზრახდა და მართლაც ჩვენი სცენამ ისეთის დაბეჯითებით და სასიქადულო მეცადინეობით გასწია წარმატებისაკენ დრამატიული კომიტეტის ხემძღვანელობით, რომ ჩვენი საზოგადოება ერთბაშად გამოიღვიძა, გაიძრ-გამოიძრა და ისეთს ალტაცებაში მოვიდა ამ მართლა და საკვირველის თეატრის რიხით, რომ ჩვეულებრივი ძილსაც კი გადახალისდა. უმთავრესი საგანი უკვე მიღწევილი იყო—საზოგადოება გამოფხიზლდა. რა თქმა უნდა, ჩვენ აქ ინტელეგენცია არ გვეყავს სახეში, არამედ ის უმრავლესობა ჩვენის საზოგადოებისა, რომელიც მოკლებული იყო ამ გვარ სანახავთ და განვითარებას.

დრამატიულ კომიტეტის ხელ ქვეშ ქართული დასის საქმე საუცხოვოდ მიდიოდა და ორს წელიწადს თეატრმა ისე მტკიცედ მოიღვა ნიადაგი, ისე ღრმად ჩაუშო თავისი ფესვები „საზოგადო მოთხოვნილებაში“ რომ მისი მომავალი თითქმის შეურყეველი იყო და რომ საქმე გაეგრძელებინათ ჩვენი სცენა ბევრს რუსულ სცენებს არ ჩამოუვარდებოდა, მაგრამ... უმაგრამოთ ჩვენში ხომ არაფერი არ ხდება—ჩვენი დაუდევრობამ, ურთ-ერთი შეუწყნარებლობამ, პიროვნული ჭიამ თავისი იმოქმედნენ და 1883 წლიდან თუმცა დრამატ. კომიტეტი ქალაქლბედ ხსენებაში იყო, მაგრამ საქმით კი დაკუთდა—ლეტარგიულს ძილს მიეცა. დადგა ძნელი დრო.

ამ ძნელს დროს თეატრის შეთაურობა იკისრეს ორმა ჩვენი დასის არტისტებმა ვას. აბაშიძემ და კ. მესხმა (ეგ უკანასკნელი პარიჟიდან ახლათ ჩამოსული იყო) ამით იკისრეს საქმის წინ გაძლოლა—ანტრეპრენიორობა და უნდა პირ უთენელად ესთქვათ, რომ საქმე ჩინებულათაუ წაიყვანეს. მაგათი ანტრეპრენიორობის დროს სცენის სიცხოველე თითქოს გაორკეცდა, მაგრამ... აქაც მაგრამ. ჩვეულებრივი განხეთქილობამ თეატრს ყელში გაეხირა, მათი ანტრეპრენიორობა მეტად ხან მოკლე იყო, მხოლოდ ერთი სეზონი-ლა გასტანეს და დინჯათ დაწყებული საქმე ფარსათ დააბოლოვეს.

(გაგრძელდება)

ვალეკო—ია

ხალხური პოეზია

ქალა ნუ გინდა ეგ ქმარი სხეულია და მოკვდება,
შენ ჩემი თავი არჩე ბოლომდინ მაგონდება.

ქალა ეგ რა შემოვიკანამს—შუბლი დაგომშეკნება,
მარგალიტი მუშუები გულზედ ავისკნება,
ჩემი გული შენ მოვიკანამს სხვისა გაბიმთელება.

რა გენადგლება იქროდოს ზენა ქარმა და ქვეანამა,
ეგების ერთათ შეგუყაროს ჩვენმა ბედმა და წყარამა.

შეკრებილი ვინა ან. ამირ-საგან

— ეს რა საკვირველი ვნახე კატა გურდელეს აკვიდა
ს...ის ტენტურასა წვერზედ ტყნელი წაიკვიდა.

— ზურტლებო თქვენი ხილი ჯერ კაკალი მემწე ზინა, მოთხე
— რაც ისიც დაგუფავთ შეგიდგებათ შავი ჭირი.

— დიდლიტომ დრიჭინითა ზეცას ღრუბელი გაჭყარა
— გოგამ თავის ჩიქლითა გაყვარსა თავი შეაყვარა.

შეკრებილი ზაყელისაგან

ჩვენ შეიდათ ძმათა მოვარელთა

მთას გეფხვი გამოგეგვიდა

შეიდათაგ ვესროლეთ თოფები

მას ერთი არ მოკვიდა

და ესროლას ბუქმა ბიძამა

გეფხვი კვდას გადმოკვიდა.

არ ნახულა შენისთანა, დედის მუცლით დასახული,
შექმნით სახე მსიარული, მოხდენილი—ჯავახსრული
წალკატისა ხარ პირ-მტყეველი, თითქმის მსე ხარ ამო-
სული.

რაც რომ თვალი შენ არ გკვდამს სულ-სორციოთაც არ
აჩს სრული.

დილას ადრე დაგინახე: იდექ მწყარ-ქორციოთა,
ძუბ-მეგრდი დაგინახე, თეთრი გქონდა ბროლიკოთა.

გაცინება გისდებოდა, დილით გაშლილ ვარდიოთა,
უცხო რამ საყვარელი ხარ, სთამამო ნარდიოთა.

შეკრებილი გიგო დიასამიძისაგან

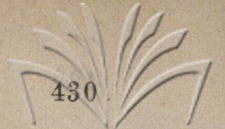
მოთხრობანი

ორი მანუგეშებელი.

მოლტარის მოთხრობა.

ფრანგულით ნათარგმნი.

გამოჩენილი ფილოსოფოსი სიტოფილი ერთ-ხელ ერთს სასოწარკვეთილებაში ჩავარდნილს ქალს, ეუბნებოდა: «ქალბატონო ინგლისის, დიდი ჰენრი IV-ს ქალი, თქვენზედ უფრო უბედური იყო: სამეფოთგან განდევნეს, თავის თვალით ნახა თავის ქმრის ჩამორჩობა». — «ეწუხვარ მისთვის», თქვა ქალმა და თავის უბედურობაზე მოჰყვა ტირილს. «ხომ გახსოვთ მარიამ სტუარტი: იმას გაგიყვებით უყვარდა ერთი მარჯვე, კოპწია ტანის მემუისიკე; ქმარმა თვალთ წინ მოუკლა საყვარელი და მერე მისმა

საქართველოს
საბჭოთაოთმხმ

კეთილმა ნათესაებმა და მეგობარმა, მეფე ელისაბედ-
მა, ქალწულათ თქმულმა, 18 წლის დატუსაღების
შემდეგ, თავი მოჰკვეთა. — «მეტის მეტი გულ-ქვაობაა»,
უბასუხა ქალმა და თავის მელანქოლიას მიეცა.
— «თქვენ უთუოთ გაგეგონებთ, სთქვა მანუგეშებელ-
მა, ლამაზი ჟან-დენაპლი, რომელიც უღეთოთ დაა-
რჩევს. — «ძლიეს მახსოვს», სთქვა მოწყენილმა. — მაშ მე
თქვენ გიამბობთ ერთის სამეფოს მმართველს ქალ-
ზე, რომელიც ტახტიდგან ჩამოაგდეს და მერე უდა-
ბნო კუნძულზე სული დალია». — ვიცი ვგ ისტორიე-
ბი, უბასუხა ქალმა. — მაშ კარგი; მე თქვენ მოგახ-
სენებთ რა მოუვიდა ერთს პრინცესს, რომელსაც მე
ფილოსოფიას ვასწავლიდი: როგორც სუყველა
ლამაზს და ღიღს პრინცესს, მასაც საყვარელი ჰყა-
და, მამა უცებ შეესწრო და თავის ქალის საყვარე-
ლი ანთებულის სახით, ბრწყინვალე თვალებით ნახა;
ქალსაც აღმული აღიოდა; მამას ვაჟის სახე არ მოე-
წონა და საშინელი სილა აჰამა; მოთმინებითგან ვა-
მოსულმა ყმაწვილმა, საკეცით ისე გაუტეხა თავი
თავის სასიამოროს, რომ კრილობა ძლიეს მოიჩინა
და ნიშანი სამუდამოდ დარჩა; დაბნეული ქალი სარ-
კმლითგან გადახტა და ფეხი ისე იტკინა; სომ ეხლა
შესამჩნევად კოჭლობს, თუმცა მშვენიერი ტანი აქვს;
საყვარელს-კი, იმისთანა ღიღის პრინცის თავის გა-
ტეხისათვის, სიკვდილი გადაუწყვიტეს. გასაჯეთ, რა
მდგომარეობაში იქნებოდა პრინცესი, როცა მის საყ-
ვარელს მოსაკლავად წაიყვანდენ; მე ხშირად ვხედავ-
დი მას, თავის უბედურობის მეტზე არა ფერზე ლა-
პარაკობდა. — მაშ მე რაღათ მიშლით ჩემს მწუხარე-
ბაზე ფიქრს ჰკითხა ქალმა. — იმიტომ რომ, უბასუხა
ფილოსოფოსმა, ამდენის ღიღის ქალების მწუხარების
მაგალითი დამნახველს, თქვენმა აღარ უნდა შეგაწუ-
ხოთ — ეჰ! თქვა ქალმა, «მე რომ ლამაზი პრინცების
ღროს ვყოფილიყავი, გგონიათ თქვენს ამბებს ყურს
დავუგდებდი?»

იმ ხანში ფილოსოფოსს თავისი ერთი შვილი
მოუკვდა და მწუხარებისაგან წინაღამ მოკვდა. ქალმა
ყველა მეფეების სია შეადგინა, რომელთაც შვილები
დახოცოდათ და ფილოსოფოსს გაუგზავნა: წაიკით-
ხა, ჰკუთას ახლოთ იცნო და აღარ უტყირია. სამის
თვის შემდეგ ერთმანერთი ნახეს და ძრიელ გაკვირ-
დენ, როცა ორივე მხიარული იყო. იმათ გძელი
ააგეს ამ წარწერით: «მას გინც ანუგეშებს».

3. ყიფიანი.

ზ ი ჟ ი ა ?

გი დე მოზასანის
მოთხრობა.

ფრანგულით ნათარგმნი.

პ. მანაანი-შვილის მიერ.

გიჟი ვარ? თუ მხოლოდ შურიანი? ამისი არაფე-
რი არ ვიცი, მაგრამ საშინლად კი ვიტანჯები. სი-
გიჟე ჩავიღინე, მართალია გამძვინვარებული ვარ მის
გამო; მაგრამ სულის შემხუთავე შური, ალტაცებუ-
ლი, ნაღალატევი დასჯილი სიყვარული, ის საძაგე-
ლი მწუხარება, რომელსაც ვითმენ, განა ყოველივე
ეს არ კმარა მისთვის რომ ჩავადენიოს ცოდვა, სი-
გიჟე და გრძობით და გონებით კი არ ვიყოთ მარ-
თლა სჯულ-გადამავალნი?

ოჰ! ვწუხდი, ვწუხდი, ვწუხდი განუწყვეტელად,
უმწვერვალესად, უცნაურად. მე ის ქალი გაშმაგე-
ბით მიყვარდა... მაგრამ განა მართალია? მიყვარდა
განა? არა, არა, არა. მან შეიპყრო ჩემი სული და
გვამი, დაიჭირა, შებოჩა. მე ვიყავი, მე ვარ მისი
ნიეთი, მისი სათამაშო. მე ვეკუთვნი მის ღიმილს, მის
ბაგეს, მის თვალის-ჩინს, მისი გვამის აგებულებას,
მისი სახის-მეტყველებას; მისი გარეგანი მოჩინარობა
სულს მიხუთავს; მაგრამ იგი, იმ ნაირი ღედა-კაცი,
იმ გვამის არსება მძაგს, მეზიზღება, მძულს, ყოველ-
თვის მძაგებია, მზიზღებია, მძულებია; რადგანაც
იგია ორგული, პირუტყვი, უწმინდური, წამლარკი;
იგია დაღუპული ჭაღი, გრძობის ამყოლი და მატყუ-
არა ცხოველი, რომელშიაც სული აღარ ღვას, რო-
მელშიაც აზრი არაოდეს არ მოძრავობს როგორც
თავისუფალი და ცხოველ-მყოფელი ჰაერი; იგია პი-
რუტყვი ღედა-კაცი, ამის ნაკლებიც; იგია მხოლოდ
ტანი, საოცარი ტკიბილი ხორცი, რომელშიაც მკვიდ-
რობს უბატონობა.

ჩვენი შეუღლების პირველი ღრო ტკიბილი და
უცნაური იყო. მის მუდამ გაშლილ მკლავთა შორის
ულონოებას ვგრძობდი ბრავ-მორეული მოუკლავის
სურვილის გამო. მისმა თვალებმა პირი გამაღებინა,
თითქო მათ ჩემთვის წყურვილი აღედრათ. მას თვა-
ლები ჰრელი ჰქონდა შუადლისას, მწვანედ შეხამე-
ბული საღამოს ქაშს, და ცისფერი აღმომავლის
მზის ღროს. არა ვარ გიჟი; გეფიცებით, რომ სამივე
ეს ფერი ჰქონდა მის თვალებს.

მიჯნურობის ღროს თვალები ცისფერი ჰქონდა,
თითქო შელახული, მაგრამ თვალის კაკლები კი
უზომოდ ღიღი და ნერვებ-აშლილი. ხანდისხან ვარ-
დის-ფრად გამოიყურებოდა მისი ცახცახით შერყუ-
ლი ბაგე, რომელსაც ასველებდა ქვემძრომივით კლა-

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო
საბჭოთაო

კნილი მისი ენა; და მძიმე ქუთუთოები ნელნელა მალლა ეწეოდა და გამოუჩნდებოდა ის მგზნებარე და მიზნედილი თვალები, რომელნიც მე მაგიჟებდენ, მაშმაგებდენ,

მკლავების მჭიდროდ შემოვლების დროს ვუყუარებდი მის თვალს და ვცახცახებდი მართლად შემუსვრილი რამდენად იმ პირუტყვის მოკვლის საჭიროებით იმდენად მის განუწყვეტლად ფლობის მიუცილებლობით.

როდესაც ის დადიოდა ჩემს ოთახში, თითოეულისავე მისი ნაბიჯის ხმაურობა ჩემს გულს ამღელვარებდა; და როდესაც ტანთ გახდას დაიწყებდა, კაზას გაიძრობდა, და უნამუსო და ბრწყინვალე გამოდიოდა თეთრეულისაგან, რომელიც დაბლა ეცემოდა მის გარეშემო, სახსრების გაყოლებასზე, მკლავებში, მუხლებში სუნთქვა-გაქირვებულ გულ-მკერდში დამასუსტებელი და განუსაზღვრელი ბნედა მივლიდა.

ერთ დღეს შევნიშნე რომ ჩემგან აბეზარს მოსულიყო. მე ეს ამოვიკითხე მის თვალში გაღვიძების დროს. ჩახუტებული ყოველ დილას ველოდი მის პირველ გამოხედვას. ველოდი აღსავეს სიბრაზით, სიძულელით, იმ მძინარე სულელის მიმართ, რომლის მონა მე ვიყავი. მაგრამ როდესაც გამოჩნდებოდა მისი თვალის კაკლის მკრთალი სილურჯე, ეს წყალივით გამჭვირვალე სილურჯე, ჯერ კიდევ მიბნედილი, ჯერ კიდევ მისუსტებული და მილახული წინა-ხნის ალერსიანობით, მედებოდა რაღაც მსწრაფლი აღმოურივით, რომელიც მწვავდა, ჩემს მგზნებარებას სასოწარკვეთილებაში ავდებდა. იმ დღეს როდესაც ქუთუთო მალლა ასწია, შევნიშნე გულ გრილად და სახის-მოღრუბლივით გამოხედვა, რომელსაც აღარაფერი არ სურდა.

ოჰ! ენახე, ვიცანი, ვიგრძნე გავიგე მაშინვე. სამუდამოდ გათავებულ იყო. მისი საბუთი ყოველ საათში, ყოველ წუთში მქონდა.

როდესაც მკლავებითა და ბავით მოვიწვევდი, ის პირს მიიბრუნებდა მოწყენილი, მოდუღუნე: „დამესხენით“? ან და „საძაგელი ხართ“! ან: აღარ მომასვენებთ“!

მაშინ კი შურმა შემიპყრო შევიქენ ძალღვივით შურიანი, ეშმაკი, დაუნდაბელი, ვერაგი. მე კარგად ვიცოდი, რომ იგი კვლავაც დაიწყებდა, რომ სხვა ვინმე მოვიდოდა მისი გრძობის ასანთებად.

გავხდი შურიანი და სიბრაზეც მომერია; მაგრამ გიჟი კი არა ვარ; არა, ცხადია, არა.

მოვიცადე: ოჰ! ეუთვალ-თვალეზი; იგი ვერ მომატყუებდა; მაგრამ იგი ცივად შეკიდებოდა ხმას არ იღებდა. ხან-და-ხან იტყოდა: „კაცები მძავსო“. მართალიც იყო.

მაშინ კი ეჭვი ამაღებინა თვითონ მან; მისმა გულ-გრილობამ, მისი ლამის მარტობამ; მისმა რა-მოხრამ, მისმა აზრმა, რომელიც მუდამ უნამუსო მეგონა, ეჭვი ამაღებინა ყველაფერმა, რასაც ვხეზობდი. როცა ხან-და-ხან, ადგომის დროს, ექნებოდა ის ნახი გამოხედულება, რომელიც ოდესმე მოსდევდა ჩვენს მიჯნურობის-ცეცხლიან ლამეებს, თითქოს რაღაცა გული-თქმა სწვევოდეს მის სულოს და გაეღვიძებოდა მისი სურვილი, რისხვით სული მეხუთებოდა, დრტინვით ვთრთოდი, საშინლად მიხდოდა ქვეშ ჩამეგდო, და ყელში ხელის წაჭერით მეთქმევიანებია მისი გულის ყველა სასირცხვო საიდუმლოები. (გასაგრძელებელია)

ქართული თეატრი.

დღეს იწყება ქართული დრამატული დასის სეზონი და წარმოდგენილი იქნება 4 მოქმედ. კომედია «ეხლანდელი სიყვარული», თარგმნილი რუსულით ვასილი აბაშიძისაგან, და „სცენები მოპრიგებელ მოსამართლესთან“ 1 მოქმედებათ დავით სოსლანისა. მონაწილეობას ღებულობენ ჩვენი უკეთესი არტისტები. უნდა ვიმედოვნოთ, რომ დრამატული კომიტეტის ხელ-მძღვანელობის ქვეშ ჩვენი თეატრის საქმე ჯეროვან გზაზე დადგება, და საზოგადოებას ნამდვილი ესტეტური საზრდო მიეცემა.

ანეკდოტები

ერთხელ ა. დიუმა-მამამ უთხრა თავის შვილს: — გამიგონე, ალექსანდრე, უნდა დაჭკვიანდე... გადარბაისლდე—დროა ცოლი მოძებნო. — ვის ცოლს მიჩრჩევთ, მამაჩემო, უპასუხა Demimonde-ის აეტორმა.

განსვენებულ დრამატულ არტისტს რ—ეს გადაჭარბებით უყვარდა ღვინის სმა. ამის გამო იპვერატორთ თეატრებზე აღკრძალული ჰქონდა თამაშობა და პროვინციებში თამაშობდა. ერთხელ, როდესაც რ. ერთ პროვინციულ თეატრში თამაშობდა ჰამლეტის როლს, პიესის დასასრულ ისე დათერა, რომ წარმოდგენის გათავების შემდეგ შესამოსი არ გამოუცვლია და ისე ჰამლეტის შესამოსით გასწია ერთ-ერთს ღვინის სარდაფში. ამ სარდაფში მან შეისრულა დანაკლისი და გასწია სახლისკენ. გზაზე არტისტი წაბორძიკდა და ღვინისაზე გაიშხლარ-

თა, აღგომა ევლარ შეიძლო და იქვე დააპირა ძილი.

შორი—ახლოს პოლიციელი იდგა, რომელმაც შეამჩნია რ-ვის წაქცევა, მივიდა მასთან და დაუყვირა

— ეინა ხარ?

— „პრინცი ჰამლეტი“ უპასუხა რ-მა მთერა-ლის კაცის ხმით.

— ჰო, შენმა მზემ, როგორ არა, დაუყვირა პოლიციელმა და მოუკიდა სპიჩკას. სპიჩკის სინათ-ლემ გაანათა რ-ვი და მისი ტანთ-ჩაცმულობა, რომელიც შეადგენდა ბუნებრივებს, ხავერდს, თავზე ეხუ-რა ქუდი მორთული ფრთითა. გაშტერებულმა პო-ლიციელმა რ-ვი პრინცათ, ან რომელიმე უცხოეთის დიდ კაცათ მიიღო; აღარ იცოდა რა ექნა და განცი-ფრებულმა პოლიციისაკენ გასწია. პოლიციაში მან „კვარტალს“ მიჰმართა შემდეგის სიტყვებით: «მე ერთ შემთხვევას წავაწყდი, ქუჩაში გდია უგონოთ მთერალი უცხოეთელი პრინცი ან ეინმე ფრიად წა-რჩინებული პირი! ამ სიტყვებმა ისე დაარწმუნეს კვარ-ტალნი, რომ იმან მაშინათვე გაიყოლა რამდენიმე პოლიციელი ანთებული ფარნებით და მივიდა იმ აღ-გილას, სადაც «პრინცი ჰამლეტი» ღრმა ძილს მისცე-მოდა. შემდეგ რ-ვი იცნეს და სახლში მიიყვანეს.

არისტიზი, რომელიც დიონისეს თავის მეგობ-რისთვის რალაცამოწყალებასა სთხოვდა იქამდის ეხვე-წა, რომ მის ფეხ ქვეშაც კი დაეცა.

როდესაც მას ამაზედ საყვედური დაუწყეს, მა-შინ მან მიუგო: «ამ ქცევისთვის მე კი არა, დიონი-სი უნდა გაჰკიცხოთ რომელსაც ყურები მხოლოდ ფეხებში აქვსო».

ერთს რომაელს უსაყვედურეს, რომ მან თავის უმანკო, ლამაზს და მდიდარს ცოლს უბრალოდ გაა-ნება თავი, მაშინ მან მიუთითა საყვედურის მიმცემთ თავის ფეხზე და უთხრა: ეს წალა ხომ ჩინებული და ახა-ლია, მაგრამ ჩემს მეტმა მაინც არაფერ იცით ის აღ-გილი, სადაც ეს მე მიჰკერსო...

როდესაც ლ. რუტილი არ დასთანმხდა თავისი მეგობარს ამხანაგს თხოვნაზედ, რომელსაც იგი უსამართლოდა სთვლიდა, მაშინ მეგობარმა უთხრა: «რათ მინდა შენი მეგობრობა თუ თხოვნასაც არ

შემისრულებთ». «არც ჩემთვის არა... საუბარო შექმ-ნი მეგობრობა, თუ რომ იგი მაიძულებს უსამარ-თლობის ჩადენასაო—მიუგო რუტილიმ.

რედაქტორ-გამომცემლის მაგიერი ვაღუერიან გუნია.

თაილისის სახალაჰო ვაგეგოვა

ამით საყოველთაოდ აუწყებს, რომ ამა სექტე-მბრის 4-იდან ეოკველ დღეობით დილის 9. საათიდან 2 სათამდე შეიძლება ნახონ სია ქა-ლბაქის ამომრჩეველებისა მომოვალ ოთ-ხი წლის ვადაზე 1887—1890. წლამდე. იმ ჰირთ, რომელნიც შეცდომით არიან შეტანილ-ნი სიაში; ან სრულებით არ არიან დაწერილნი, შეუძლიანთ თხოვნით მიჰმართონ გამკეობას ამა სექტემბრის 7—21-მდე. თხოვნა თავის დრო-ზე მოხსენებული იქნება საბჭოს წინაშე. გამკეობის წევრი სოსროევი (3—1.)

დედა-ენა ანუ ანბანი და პირველი სა-კითხავი წიგნი, მასშთა გამოსამა, შეცვლილი და შევსებული, დაიბეჭდა და ისუილება გამომ-ცემლის გრიქუროვის მადაზიაში. ამ ახალის გამომცემის ანბანი თითქმის ხელ-ახლად არის შედგენილი და მასში ჩამატებულია საწერი დე-დანი, პირველ ხანში სახმარებელი. პირველი საკითხავი წიგნი შევსებულია ახალი სავარჯიშო-ებით; მოთხრობებით, ლექსებით და სურათე-ბით, გარდა ამისა შეცვლილია რედაქცია ზო-გიერთა წინანდელი მოთხრობისა და ლექსების-სა. წიგნის მეორე—სადმართო ნაწილი იპყრობს პირველის წლის კურსსა ორივე ადთქმის მო-ხრობისას, სურათებით. სადმართო მოთხრობები თავდება წმიდა ნინოს ცხოვრების და მოქმედე-ბის მოკლე აღწერით, რომელიც სურათით არის შემკობილი. წიგნი წინანდელს გამოცემაზედ ერ-თი თაბანით, ანუ 32 გვერდით, დიდია; მაგრამ ფასი კი შეუცვლელად არის დარჩენილი. გამამ-ცემლის გრიქუროვის მადაზია იმყოფება გუკიის ხიდის ყურთან, ბადის პირდაპირ.